

# Koronakriisin sankareista ja heidän palkitsemisestaan

**S**uomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry:n puheenjohtaja **Veli-Matti Kunttonen** totesi Demokraatti lehdessä 30.4.2020, että *”yhteiskunnan jälleenrakentamista ei pidä maksattaa koronakriisin sankareilla.... Elintarvikealan ja kaupan työntekijät, siistijät, rekkakuskit ja hoitoapulaiset sekä monet muut kriittisten alojen ammattilaiset pitävät yhteiskuntamme poikkeusoloisakin pyörimässä. Kun olemme kulkeneet pahimman yli ja nousua lähdetään rakentamaan, heitä ei saa unohtaa. He ovat julkiset kiitoksensa ansainneet, mutta pelkät kiitokset eivät riitä. Arvostuksen pitää näkyä myös työntekijöiden palkoissa ja muissa työehdoissa”*.

Olen SEL:n puheenjohtajan kanssa osittain samaa mieltä, koska esimerkiksi elintarvikealan työntekijät ovat omalta osaltaan olleet suuressa roolissa ja tehneet todella hienoa työtä pitäessään huolta siitä, että me ”valkokaulustyöntekijät” olemme voineet tehdä töitä kotoa käsin koronaa piilossa. Samanaikaisesti ”me muut” olemme voineet väitellä some-maailmassa esimerkiksi siitä, onko ulkona liikkuminen ylipäänsä vaikkapa Seurasaarella turvallista tai voiko neljän henkilön ryhmässä pelata yhtä aikaa ulkona golfia. Mutta samalla ”me muut” olemme kuitenkin pitäneet lähes itsestään selvänä, että ruokaa on kaupan hyllyt täynnä odottamassa meitä ostoksille. Kenenkään mielestä ei ole ollut mitään ongelmaa siinä, että ruokatehtaissa samoissa tiloissa työskentelee yhtäaikaaisesti kymmeniä tai jopa satoja työntekijöitä. Vai ovatkohan ihmiset luulleet, että ruoka tulee kauppojen hyllylle samalla tavoin kuin ”sähköä tulee seinästä”?

SEL:n puheenjohtajalta jäi kuitenkin olennaisen tärkeä ryhmittymä huomiomatta korostaessaan koronakriisin sankareita. Nimittäin elintarvikealan yrittäjät (toki kaikki yritykset), jotka ovat pitäneet huolen siitä, että elintarviketyöntekijöille on ollut ylipäänsä työtä tarjolla. Työntekijöille ei ole työtä, jos ei ole yrityksiä, jotka tarjoavat työntekijöille työtä. Tämä tuppaa usein Suomessa unohtumaan. Tämän työtä vaille jäämisen ovat saaneet tä-



nä keväänä kokea myös tuhannet leipomoalan ja ravintola-alan työntekijät. He eivät voineet tehdä työtään muun muassa sen takia, kun ravintolat sekä myös leipomoiden ja konditorioiden kahvilat jouduttiin sulkemaan valtiovallan päätöksillä. Käytännössä lähes koko Horeca-sektori on koronakriisin ja valtiovallan päätösten seurauksena jäänyt vaille työtä.

Leipomo- ja konditoria-alan yrittäjät ovat tehneet koronakriisin aikana leipomoissa ja konditorioissa pitkiä työpäiviä, jotta heidän yritystoimintansa olisi tulevaisuudessa mahdollista valtiovallan päätösten aiheuttamasta taloudellisesta katastrofista huolimatta. Eräskin leipomoalan yrittäjä lähetti sähköpostiviestin, jossa hän totesi, että *”30 h työvuoro takana 3 h huililla”*. Eräs toinen yrittäjä soitti ja kertoi lomauttaneensa kaikki työntekijänsä, mutta itse tehneensä 16 tunnin työvuoroja, jotta yritys ylipäänsä pysyisi pystyssä. Suuri huoli yrittäjällä oli siitä, miten rahat riittävät työntekijöille tulevan kesän lomapalkkojen ja -rahojen maksamiseen. Näin ovat toimineet yrittäjät meidän muiden ollessa turvallisesti etätöissä kotona.

Leipuriliiton teettämään jäsenkyselyyn vastanneiden yritysten vastausten mukaan Leipuriliiton jäsenyritysten myynti putosi huhtikuussa 2020 keskimäärin yli 50% vuoden takaiseen verrattuna\*. Todella monella yrityksellä myynti laski 80-90% ja osa yrityksistä joutui sulkemaan koko

yritystoimintansa. Tulevaa kesää monet yrittäjät odottavat pelonsekaisin tuntein ja se pelko ei johdu koronaviruksesta, vaan koko yrityksen tulevaisuudesta.

On täysin selvää, että elintarviketyöntekijöiden koronakriisin aikana tekemää arvokasta työtä ei voida laittaa tulevan talven tes-neuvottelukierroksella leipomo- ja konditoria-yrityksien maksettavaksi. Leipomoalalla ei valitettavasti ole siihen varaa\*\*. Leipomoiden työntekijöiden työehtosopimus on muutoinkin jäykkyydessään monelta osin täysin kohtuuton, epäoikeudenmukainen ja erityisesti järjestäytymättömiä yrityksiä syrjivä työehtosopimus.

Miten sitten voisi palkita koronakriisin aikaisia arjen sankareita? Tiedän, että en ole mikään henkilö neuvomaan tasavallan presidenttiä siitä, keitä hänen tulisi kutsua seuraaviin itsenäisyyspäivän linnan juhliin. Siitä huolimatta uskaltaudun toteamaan, että nyt jos koskaan olisi aika palkita koronakriisin sankareita tuollaisella arvokkaalla kutsulla. Se olisi yksi tapa valtiovallan suunnasta osoittaa arvostusta niille yrittäjille ja yritysten työntekijöille, jotka ovat pitäneet yhteiskuntamme poikkeusoloisakin pyörimässä. Ja jotta näitä henkilöitä mahtuisi mahdollisimman paljon mukaan, kutsumatta voisi tällä kertaa jättää esimerkiksi ”ay-oligarkkeja”, toimialajohtajia ja muita työmarkkinajohtajia, niin työntekijä- kuin työnantajapuolelta. Kun koronakriisikin meni heiltä kotisohvalta etätöitä tehden, yhdet linnan juhlatkin voivat mennä kotisohvalta niitä seuraten.

**Mika Väyrynen**

\*Lue Leipuriliiton tiedote s. 7 ”Leipomoiden liikevaihdot puolittuneet - Valtion tukipakettien siirto viikoilla on katastrofi”  
\*\*Tuskin siihen tulee olemaan varaa muuallakaan elintarviketeollisuudessa, jos/kun yleinen taloudellinen tilanne huonontuu yhteiskunnassa ensi syksyn/talven aikana.